sudaro buitinė keramika. Daugiausia aptikta žiestų bei apžiestų neglazūruotų puodų fragmentų – šonų, pakraštėlių bei dugnų dalių. Dalis jų ornamentuoti plonomis horizontaliomis linijomis, kelios šukės – bangele. Žalia glazūra dengtų indų rasta negausiai – 6 šukės. Taip pat aptikta indų, gamintų naudojant gludinimo techniką, fragmentų. Paminėtinas žiesto puodo dugnas, ženklintas stačiakampyje įrėžto kryžiaus simboliu. Statybinės keramikos aptikta gerokai mažiau – vos keli koklių fragmentai – žalia glazūra dengto plokštinio koklio ir dubeninių bei plokštinių koklių kaklelių dalys. Taip pat rasta XVII a. II pusei būdingos pypkės, dengtos žalia glazūra, galvutės dalis, kaulinis vąšelis (?), skirtas tinklams nerti, peilis medinėmis kriaunomis. Aptiktos 4 monetos: 3 variniai ATR Jono Kazimiero Vazos šilingai bei 1888 m. Rusijos imperijos Aleksandro III 5 kapeikos. Radiniai perduoti TIM.

Žalioji St. 3

During the 2013 investigation at Žalioji St. 3 in Trakai, one trench and two test pits (a total of 92 m²) were excavated (Fig. 1). A slope, formed by lowering the surface of the central and N parts of the plot, was also cleaned in four places. A 0.2–1.2 m thick cultural layer was discovered. In the SW part of trench 1 a layer of brown clay loam with 17th-century finds (Fig. 2) was unearthed above the sterile soil. Three 17th–18th-centuries pits used for rubbish were excavated in the NE part of the trench (Fig. 3). The remains of a stone foundation were unearthed in test pit 16 but its chronology was not determined. A total of 425 16th–19th-centuries finds were catalogued during the investigation.

VARNIAI

Darius Kontrimas

Žvalgomieji tyrimai Varnių kapinyno (S. Daukanto g. 8) aplinkoje

Pagal Varnių kultūros centro kapitalinio remonto projektą pirmojo darbų etapo metu 2013 m. buvo numatyta aplink pastatą įrengti naują betoninių trinkelių dangą, naujus inžinerinius tinklus. Varnių kultūros centras yra Varnių ŠR dalyje, 55 m atstumu į Š nuo Žemaičių vyskupystės muziejaus (buvusi kunigų seminarija) pastato, 20 m į Š nuo Varnių kapinyno Š ribos. Tyrimai prie buvusios seminarijos (Varnių kapinyne) su pertraukomis vykdomi nuo 1984 m. Varnių kapinynas datuojamas XV–XVII a., tačiau manoma, kad jo teritorijoje galėjo būti laidojama ir XVIII a. Jame vykdytų tyrimų metu didesnioji dalis aptiktų kapų suardyti. Mirusieji laidoti lentiniuose karstuose, galva į V, ŠV.

1839 m. Varnių plane matyti, kad tuo metu dabartinių kultūros namų vietoje buvęs kitas, mažesnis pastatas. Taip pat kažkokio statinio būta ir tarp tirtų šurfų 1 ir 2. Valančiaus skveras tuo metu taip pat buvo trikampio formos, o skverelio R krašte buvo takas, tikėtina, grįstas akmenimis.

Žvalgomųjų tyrimų metu Varnių kapinyno aplinkoje ištirta 12 šurfų, iš viso 19,5 m² plotas. Suinventorinti 144 radiniai, rasti tyrimų metu, ir 29 atsitiktiniai radiniai iš M. Valančiaus gatvės, kurie perduoti ŽVM. Šurfuose 2 ir 3 buvo atidengti įvairaus dydžio skaldytų ir neskaldytų akmenų grindinio fragmentai, grei-

čiausiai XIX a. Grindinys galimai sietinas su buvusiais takais, kurie matyti ir 1839 m. Varnių plane. Šurfe 2 nuo H_{abs}157,60 m fiksuotas 1,4 m storio XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis su renesansiniais kokliais (1 pav.), žiestų puodų šukėmis, puodyniniais kokliais, gyvulių kaulais.

1 pav. Renesansinio koklio dalis. D. Kontrimo nuotr.

Fig. 1. Part of a Renaissance stove tile.

2 pav. Renesansinis koklis. D. Kontrimo nuotr.

Fig. 2. A Renaissance stove tile.

3 pav. Renesansinis koklis. D. Kontrimo nuotr.

Fig. 3. A Renaissance stove tile.

Šurfe 1, 1,4–1,5 m gylyje, fiksuotas maišytas XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis.

Šurfe 5 nuo H_{abs}156,80 m fiksuotame pilkos žemės sluoksnyje rasta sveikų renesansinių koklių bei jų fragmentų (2, 3 pav.). Sveikieji kokliai ir didesni koklių fragmentai datuoti XVII a. I puse – XVII a. viduriu. Panašių koklių apie 8 m į PV 1987 m. tirtoje perkasoje aptiko ir J. Genys. Tuomet po 30–60 cm storio pilkos žemės sluoksniu su radiniais fiksuotas molio sluoksnis be radinių, o po juo – įžemis – stambus smėlis. Šurfe 5 po pilkos žemės sluoksniu fiksuotas smėlingas molis – priemolis, o ne grynas molis, kitaip, nei 1987 m. J. Genys pilkos žemės sluoksnį interpretavo kaip supiltinį, remdamasis vietinių gyventojų pasakojimais, kad šios vietos sausinimui buvo vežamas žvyras iš karjero (*LIIR*, f. 1, b. 1328, p. 36–37). Iki šio sluoksnio su radiniais fiksuoti grunto sluoksniai priskirtini supiltiniams. Pilkos žemės sluoksnyje neaptikta vėlesnių nei XVII a. radinių, o tai rodo, kad jis ir susiformavo būtent XVII a. Šiam teiginiui patvirtinti reikia išsamesnių tyrimų, nes sluoksnis galėjo būti supiltas ir vėliau šioje vietoje vykdant intensyvius statybos ir remonto darbus.

Šurfuose 6–9 archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis neaptiktas. Šurfe 6 pradėjęs rinktis gruntinis vanduo patvirtina, kad senoji Varnelės vaga buvusi toliau į ŠR nuo dabartinės. Šurfuose 10–12 grunto sluoksniai sumaišyti greičiausiai kultūros centro statybos darbų metu, aptikta tik keletas pavienių XVII–XVIII a. radinių. Žvalgomieji tyrimai parodė, kad Varnių senojo miesto vieta gali tęstis ŠR kryptimi.

2012 m. vykdant inžinerinių tinklų tiesimo darbus M. Valančiaus gatvėje, ŽVM darbuotojai iškastame grunte aptiko koklių bei puodų šukių (suinventorinti 29 radiniai). Tarp inventorintų radinių buvo apžiesto puodo dalis. Puo-

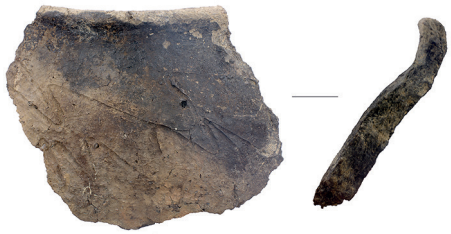

4 pav. Apžiesto puodo dalis. D. Kontrimo nuotr.
Fig. 4. Part of a partly thrown pot.

das puoštas vingiuotomis netaisyklingomis bangelėmis (4 pav.). Panašus puodas buvo aptiktas kapinyno tyrimų metu ir datuotas XIV a. (Genienė Z., Genys J., *Varnių kunigų seminarija*, Klaipėda, 1999, p. 19). Prie ankstyvesnių radinių taip pat galima priskirti žiesto puodo šukę ir puodyninio koklio dalį bei koklio fragmentą, primenantį gotikinius koklius. Visi kiti radiniai – karnizinių ir plokštinių koklių fragmentai. Žaliai glazūruoti (dalies koklių glazūra apdegusi) fragmentai, kuriose įžiūrimas augalinis motyvas bei treliažo ornamentas, datuotini XVII a. I puse – XVII a. viduriu.

The field evaluation in the vicinity of Varniai cemetery (S. Daukanto St. 8)

During a field evaluation, twelve test pits (a total of 199.5 m^2) were excavated in the vicinity of Varniai cemetery. Fragments of 19th-century paving were unearthed in test pits 2 and 3, a 1.4 m thick 16th–17th-centuries cultural layer with Renaissance stove tiles (Fig. 1), sherds hand thrown pots, 'pot-shaped' stove tiles (*Topfkacheln*), and animal bones in test pit 2, a mixed 17th–18th-centuries cultural layer at a depth of 1.4–1.5 m in test pit 1, and a concentration of intact Renaissance stove tiles (Figs. 2, 3) and fragments of them in a layer of grey soil in test pit 5. The evaluation showed that the location of Varniai Old Town could continue further to the NE. A part of a partly thrown pot from 14th-century also found (Fig. 4).

Mindaugas Mačiulis

Dariaus ir Girėno bei Kalno gatvės

UAB „Kvėdarsta" užsakymu į Varnių (Telšių r.) senojo miesto vietą (UK 2535) patenkančiose Dariaus ir Girėno bei Kalno gatvės atkarpose 2013 m. rugpjūčio–spalio mėnesiais atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai. Jų metu ištirti 9 įvairaus dydžio šurfai (23,5 m^2) bei 3 perkasos (42 m^2) – ištirtas bendras 65,5 m^2 plotas (1 pav.). Tyrimai Dariaus ir Girėno gatvėje vykdomi nuo 1989 m. Jų metų aptiktas kultūrinis sluoksnis, struktūros, radiniai datuojami XIV–XX a. 2013 m. tyrimų metu buvo surinkti 443 radiniai (353 keramikos šukės, 38 ypatieji radiniai, 38 geležiniai dirbiniai, 84 koklių fragmentai, 17 stiklo fragmentų, architektūrinė detalė – dekoratyvinės plytelės fragmentas, įvairaus laikotarpio gamybinės atliekos bei gyvulių kaulai). Jie perduoti ŽVM, o osteologinė medžiaga tyrimams – dr. Giedrei Piličiauskienei.

Dariaus ir Girėno gatvėje tirtuose plotuose po asfalto danga atidengtas XIX a. pabaigos – XX a. pradžios akmenų grindinys. Kalno gatvėje grindinys bei 21 m ilgio lietaus nuogrindos fragmentas buvo atidengti po 25–60 cm storio XX a. datuojamais permaišytais juodžemio sluoksniais. Šios konstrukcijos Kalno gatvėje yra išlikusios fragmentiškai (daugelyje vietų grindinio rieduliai nuardyti, po jais esantys